

Faktablad om landsbygdsprogrammet 2014–2020 för Åland

Landsbygdsprogrammet för Åland antogs formellt av Europeiska kommissionen den 13 februari 2015. I programmet fastställs Ålands prioriteringar för användningen av närmare 59 miljoner euro i offentliga medel som är tillgängliga för perioden 2014–2020 (20,7 miljoner euro från EU:s budget och 34,7 miljoner euro i nationella medel, samt omkring 3,0 miljoner euro i kompletterande nationella tilläggsanslag). Den senaste programändringen godkändes av kommissionen den 5 mars 2020.

Landsbygdsprogrammet för Åland fokuserar på att utveckla jordbrukssektorns konkurrenskraft och struktur och syftar till att **stödja investeringar på närmare 14 % av gårdarna, liksom nyetableringen av 22 unga jordbrukare samt utbildningen av 150 personer**. Landsbygdsprogrammet fokuserar också på att säkerställa en lämplig förvaltning av naturresurser samt klimatvänliga jordbruksmetoder. Det förväntas att cirka **72 % av jordbruksmarken kommer att omfattas av åtgärder för miljö- och klimatvänligt jordbruk**. Åland kommer också att rikta in sig på tjänsteinnovationer och räknar med att 7 000 personer eller omkring en **fjärdedel av örikets befolkning kommer att dra nytta av förbättrade tjänster**.

Stöd till landsbygdsutveckling är den andra pelaren i den gemensamma jordbrukspolitiken, och ger medlemsländerna EU-finansiering att använda på nationell eller regional nivå inom ramen för fleråriga samfinansierade program. Totalt planeras 118 program i alla 28 medlemsländer. Den nya förordningen om landsbygdsutveckling för perioden 2014–2020 omfattar sex ekonomiska, miljömässiga och sociala prioriteringar, och tydliga mål har satts upp för programmen. För att bättre samordna åtgärderna och maximera synergieffekterna med övriga europeiska struktur- och investeringsfonder (ESI-fonderna), har ett partnerskapsavtal dessutom ingåtts med varje medlemsland, där respektive lands allmänna strategi för EU-finansierade strukturinvesteringar fastställs.

Detta faktablad ger en kort översikt över hur man inom landsbygdsprogrammet tar itu med de utmaningar och möjligheter som Åland står inför. (Landsbygdsprogrammet för finländska fastlandet godkändes den 12 december 2014.) I bilagan finns en tabell som visar prioriteringar och fokusområden, tillsammans med respektive mål och budget.

1. LÄGET OCH DE STÖRSTA UTMANINGARNA

Åland är ett örike och består av 6 700 öar, varav endast 60 är bebodda. Ålands totala areal är 13 324 km², varav 88 % utgörs av vatten. Befolkningen uppgår till nästan 29 000 personer. Det finns ungefär 14 000 hektar åkermark på Åland, vilket motsvarar cirka 9 % av den totala landarealen. Därutöver finns runt 67 000 hektar skogsmark motsvarande mer än 43 % av den totala landarealen.

De största utmaningarna för jordbruket på Åland är kopplade till skärgårdsförhållandena och den låga lönsamheten inom jordbrukssektorn på grund av det kyliga klimatet och den karga jordmånen. Jordbrukets negativa effekter på miljön omfattar bland annat övergödning av vattendragen, försämrade naturliga livsmiljöer och ett minskat antal arter. De positiva miljöeffekterna av jordbruksverksamhet är ökad biologisk mångfald, öppna jordbrukslandskap och ett omväxlande kulturlandskap.

Den genomsnittliga gårdsstorleken på Åland är 25,9 hektar. Andelen jordbrukare äldre än 50 år ligger runt 20 % och antalet gårdar har minskat under de senaste åren. År 2013 fanns det 470 gårdar, varav 63 % var gårdar som odlade grödor medan 37 % var gårdar med djurhållning. Av åkermarken används 23 % för ekologisk produktion.

2. HUR LANDSBYGDSPROGRAMMET FÖR ÅLAND KOMMER ATT BEMÖTA DESSA UTMANINGAR

Ålands landsbygdsprogram tar upp fem prioriteringar för landsbygdsutveckling med tonvikten på prioritering 4: **Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket. Förväntningarna är att runt 72 % av jordbruksmarken kommer att omfattas av avtal om miljö- och klimatvänligt jordbruk.**

Kunskapsöverföring och innovation

Landsbygdsprogrammet tar itu med det ökande behovet av färdigheter och expertis inom jordbrukssektorn genom att erbjuda **utbildning** för totalt **150 personer**.

Jordbrukssektorns konkurrenskraft och hållbart skogsbruk.

Programmet kommer också att stödja jordbrukssektorn och landsbygdsföretag i att höja konkurrenskraften och kunnandet och samtidigt ta hänsyn till miljön. Nästan **14 % av alla gårdar kommer att erhålla investeringsstöd och ungefär 4 % av gårdarna kommer att få stöd för unga jordbrukare som etablerar sig.**

Främja livsmedelskedjans organisation, inbegripet bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter, djurens välbefinnande och riskhanteringen inom jordbruket

Programmet syftar till att bättre införliva jordbruksproduktionen med livsmedelskedjan och öka kommersialiseringen av forskningsresultat och idéer genom att erbjuda rådgivning och investeringsstöd, liksom stöd till kunskapsöverföring.

Återställa, bevara och förbättra de ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

Målet är att upprätthålla och utveckla värdefulla öppna, odlade jordbrukslandskap och skärgårdsmiljöer. Jordbruksverksamhetens skadliga miljöeffekter på ytvattnet, jordmånen och luften ska minskas genom att användningen av miljövänliga arbetsmetoder främjas och odlingsförhållandena sköts. **Omkring 72 % av jordbruksmarken förväntas komma att omfattas av miljö- och klimatvänliga jordbruksåtgärder.**

Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

Lokalt ledd utveckling (LLU/Leader) förväntas stödja en territoriellt balanserad utveckling av ekonomier och samhällen på landsbygden och därigenom **förbättra levnadsvillkoren i dessa områden**. Tjänsteinnovationer och ett nytt slag av företagsfrämjande behövs i glest befolkade områden, liksom mer lokal, grannskapsorienterad aktivitet och delaktighet. **Nettobefolkningen som gynnas av de förbättrade tjänsterna beräknas uppgå till 7 000 personer.**

De fyra **största programåtgärderna** med hänsyn till budgeten (total offentlig finansiering) är följande:

- 24,5 miljoner euro för åtgärd 13: områden med naturliga begränsningar
- 12,9 miljoner euro för åtgärd 10: miljö- och klimatvänligt jordbruk
- 9,7 miljoner euro för åtgärd 4: investeringar i fysiska tillgångar
- 7,3 miljoner euro för åtgärd 11: ekologiskt jordbruk

Bilaga 1: Vägledande offentligt stöd för landsbygdsprogrammet för Åland

	Åtgärd	Totala offentliga anslag	Procent
P1: Kunskapsöverföring och innovation ^[1]			
1A: Främja innovation, samarbete, kunskap 0,63 % av landsbygdsprogrammets utgifter	M 01 – kunskap		
	M 02 – rådgivningstjänster		
1 C: Utbildning 1C: 150 deltagare	M 01 – kunskap		
P2: Förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk			
2 A: Jordbruksföretagens resultat 13,79 % av gårdarna får stöd via landsbygdsprogrammet	M 01 – kunskap	110 000	0,19 %
	M 02 – rådgivningstjänster	50 000	0,09 %
	M 04 – investeringar	6 002 920	10,26 %
2 B: Nya jordbrukare 3,79 % av gårdarna stöds via landsbygdsprogrammets stöd för unga jordbrukare	M 06 - jordbruks- och affärsutveckling	900 000	1,54 %
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inbegripet bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter, djurens välbefinnande och riskhanteringen inom jordbruket			
3 A – Producenternas konkurrenskraft T-AX01: 11 500 000 euro i investeringar totalt	M 04 – investeringar	3 700 000	6,32 %
P 4: Återställa, bevara och förbättra de ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket			
Alla fokusområden för prioritering 4 4 A: 24,08 % av den utnyttjade jordbruksarealen omfattas av skötselavtal som stödjer den biologiska mångfalden och/eller landskapet 4 B: 66,42 % av den utnyttjade jordbruksarealen omfattas av skötselavtal för att förbättra vattenförvaltningen 4 C: 18,67 % av den utnyttjade jordbruksarealen omfattas av skötselavtal för att förbättra markskötseln och/eller förebygga markerosion	M 02 – rådgivningstjänster	190 000	0,32 %
	M 10 – miljö- och klimatvänligt jordbruk	12 877 282	22,01 %
	M 11 – ekologiskt jordbruk	7 284 000	12,45 %
	M 13 – område med naturliga begränsningar	24 461 000	41,80 %
P 6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden			
6 B – utveckling lokalt	M 19 – Leader och lokalt	1 644 000	2,81 %
24,69 % av befolkningen på landsbygden gynnas ledd utveckling av förbättrade tjänster/infrastrukturer			
Tekniskt stöd		1 300 000	2,22 %
	Summa:	58 519 202	100,00 %

^[1] Inget anslag angivet för prioritering 1 eftersom utgifterna är fördelade över de övriga fokusområdena.